



Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

TIEDOTE 13.6.2023

Jokivedet kirkastuneet valunnan vähennyttyä

Vantaanjoella kevät ja alkukesä ovat olleet vähäsateisia ja joessa alivirtaamakausi alkoi jo toukokuun lopulla. Valumavedet ovat ehtyneet ja joesta mereen virtaama vesimäärä on enää 3 m³/s (Syke/Avoin tieto 9.6.2023). Jokivedet ovat kirkastuneet ja laajoilla alueilla vesien ravinnepitoisuudet ovat hyvää tasoa. Vantaanjoen yläosassa ja Luhtajoessa, jonne puretaan käsiteltyjä jätevesiä, liukoisten ravinteiden pitoisuudet ovat korkeita ja ne lisäävät jokien rehevyyttä. Kirkkaassa vedessä vesikasvillisuus runsastuu ja levät valtaavat jokien kivikot.

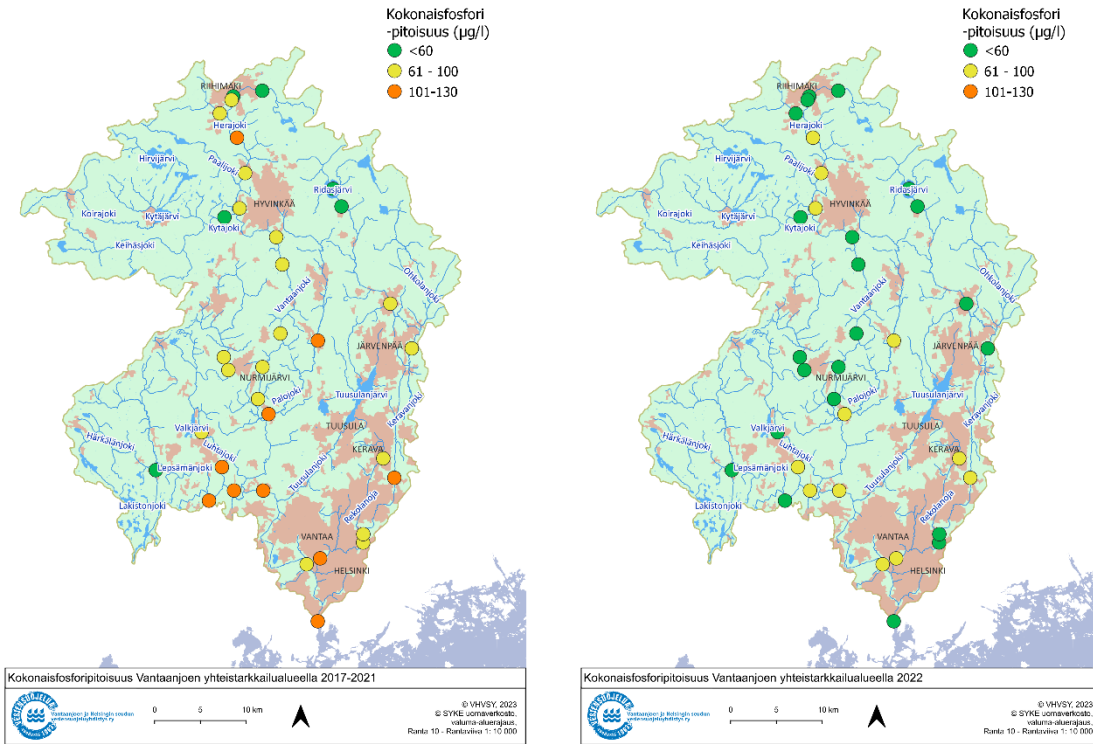
Vantaanjoen yhteistarkkailussa vesistöalueen jokien vedenlaatua tarkkaillaan eri vuodenaikoina yli 40 havaintopaikalla. Tarkkailu perustuu vesistöön vesiä johtavien piste- ja hulevesikuormittajien ympäristölupien velvoitteisiin. Mukana on myös sivujokien seurantapaikkoja, jotta pääosin hajakuormitetun vesistön kokonaistilasta saadaan tietoa. Vedenlaadun lisäksi Vantaanjoen yhteistarkkailuun kuuluu eliöstön tarkkailua ja siinä laajimpana kalastotarkkailu.

Vantaanjoen tila paranemassa

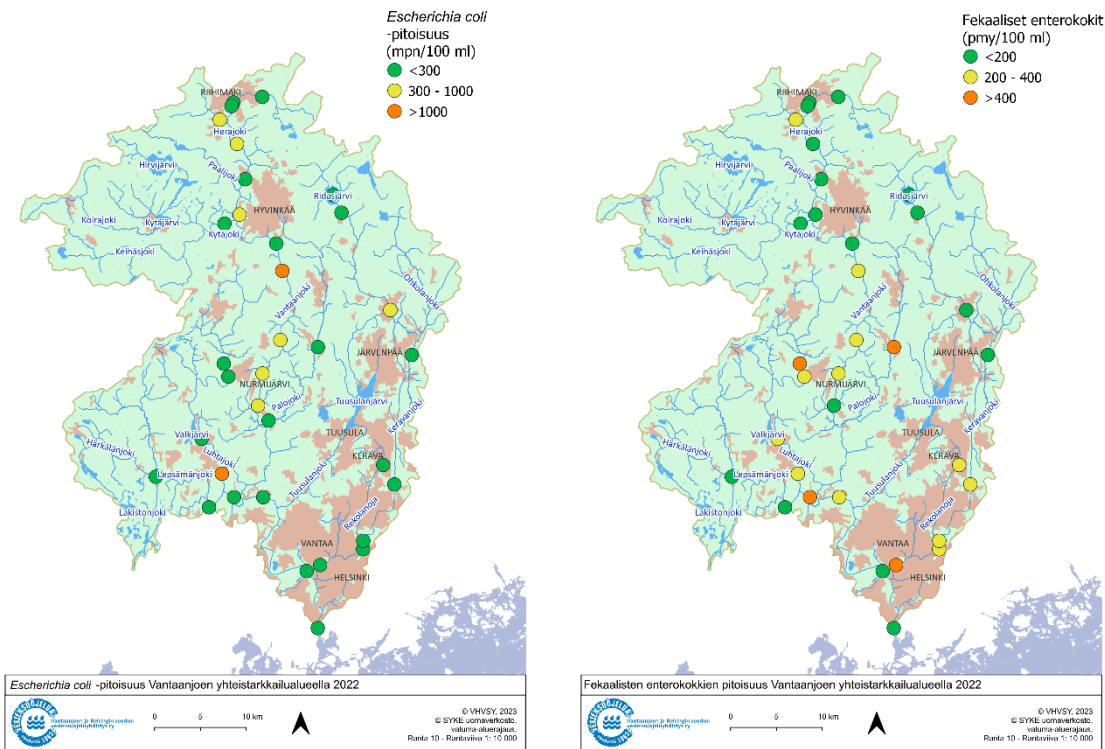
Viime kesä ja syksy olivat myös vähäsateisia ja jokien vedenpinnat laskivat matalalle. Uusi VHVSJ Julkaisu 95/2023 [Vantaanjoen yhteistarkkailu - Jokien kuormitus, vedenlaatu ja vesieliöstön tila 2020–2022](#) kertoo viime vuonna jokien vedenlaadun olleen monin paikoin ravinnepitoisuuksien osalta lähes tavoitetasolla, kun valumavedet eivät tuoneet suurta hajakuormaa jokiin (kuva 1). Voimakkaimmin pistekuormitetuilla alueillakin vedenlaatu parani aikaisemmasta, mutta korkeat ravinnepitoisuudet ylittivät edelleen tavoitetason, joka kokonaisfosforipitoisuuden osalta on 60 µg/l.

Kuivina kesinä vesien virkistys- ja kastelukäyttö lisääntyvät. Vesiensuojeluyhdistykseltäkin kysellään usein jokiveden soveltuvuutta eri tarkoituksiin. Jokien uimarantojen puhtautta valvovat kuntien ympäristöterveysviranomaiset. Yhteistarkkailussa seurataan ulosteindikaattoribakteerien esiintymistä vesissä kuormituslähteiden selvittämiseksi. Asumajätevesissä *Escherichia coli* on runsain indikaattoribakteeri. Fekaalisia enterokokkeja on ihmisulosteita enemmän eläinten jätöksissä, ja vesiin niitä voi päätyä laitumilta ja lannan peltolevityksen jälkeen sekä hulevesien mukana. Vesissä nämä bakteerit eivät lisäänty.

Uima- ja kasteluvesien käytölle on asetettu laatuvaatimuksia, joiden tulee täytyä molempien bakteerien osalta. Syötävien kasvinosien kasteluveden rajoitukset ovat tiukimmat (kuva 2. vihreät pallot). Vuonna 2022 jokivesien hygieeninen laatu oli edellisvuosia paremmalla tasolla ja mahdollisti monin paikoin joen uimakäytön.



Kuva 1. Kokonaisfosforipitoisuuden keskiarvot vuosittain tarkkailuilla jokialueilla vuosina 2017–2021 ja 2022. Kokonaisfosforipitoisuus on savisameissa jokivesissä hyvän viitearvon tasolla, kun pitoisuus alittaa 60 µg/l. Kuvassa keltainen symboli on tyydyttävä ja punainen välttävä tila.



Kuva 2. Ulosteindikaattoribakteerien keskiarvopitoisuuksia Vantaanjoen yhteistarkkailun havaintopaikoilla vuonna 2022. Alueilla, joissa molempien bakteeriryhmien pitoisuudet olivat vihreän tai keltaisen tasolla soveltuivat uimiseen.

Kuormitus mereen vähentynyt

Vantaanjoki kuljetti vuoden 2022 aikana Suomenlahteen 43 tonnia fosforia, 758 tonnia typpeä ja 18 milj. kiloa kiintoainesta. Määrät olivat selvästi pienempiä (fosforikuorma oli 40 %, typpikuorma 55 % ja kiintoainekuorma 28 %) sateiseen vuoteen 2020 verrattuna. Vantaanjoen mereen kuljettamassa typpikuormassa on 2000-luvulla selvästi aleneva trendi.

Joella kalastettiin ahkerasti

Vantaanjoen yhteistarkkailussa selvitettiin kalastusluvan lunastaneiden kalastusaktiivisuutta vuonna 2022. Vapaa-ajankalastus joella oli aktiivista kaikenikäisten kalastaessa. Kokonaispyyntiponnistus oli 26 911 pyyntivuorokautta ja saaliiksi saatiin noin 19 300 kg kalaa, yhteensä 21 kalalajia. Eniten saaliiksi saatiin jokeen istutettuja kirjolohia, ahvenia, haukia ja taimenia, joista puolet olivat luonnonkaloja.

Uudessa Kala- ja vesitutkimus Oy:n julkaisussa [Vantaanjoen vesistön kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2022](#) todetaan taimenten tiheyden olleen laskusuunnassa vuosina 2020–2022. Siihen ovat todennäköisesti vaikuttaneet helteiset ja vähäsateiset kesät. Toisaalta muiden kalalajien määrät olivat kasvaneet ja myös taimenhavaintoja tehtiin uusilta koelaloilta. Vantaanjoen pääuoman koeravustuksissa saatiin hyvin täplärapuja, mutta niissä esiintyi aikaisempaa enemmän rapuruttoa.

Yhteistarkkailuaineistot käyttöön

Vantaanjoen yhteistarkkailussa kerätään vuosittain paljon tietoa vesistöalueen jokien vedenlaadusta ja eliöstöstä. Analyysitiedot viedään ympäristö- ja luonnonvarakeskusten ylläpitämiin rekistereihin. Nyt ilmestyneissä raporteissa taustoitetaan tarkkailuja ja arvioidaan niissä saatuja tuloksia. Tarkkailuraporttien toivotaan auttavan alueen kuntia niiden tekemässä suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä jokivarressa virkistäytyviä kuntalaisia.

Lisätietoja limnologi Heli Vahtera, heli.vahtera@vantaanjoki.fi, p. 050 327 0202

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys



Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry on voittoa tavoittelematon aatteellinen yhdistys, joka edistää vesiensuojelua ja virkistyskäyttöä toimialueellaan Riihimäeltä Helsinkiin ja Espoosta Sipoon rajalle. Tarkkailemme Vantaanjoen ja sen sivujokien veden laatua ja jokeen johdettavien jätevesien laatua yhteistarkkailuna, koordinoimme pohjavesiyhteistarkkailuja ja toteutamme monipuolisesti vesiensuojelua ja virkistyskäyttöä sekä uhanalaisia vaelluskalakantoja edistäviä hankkeita. Teemme verkostoitumis- ja yhteistyötä vesiensuojelun tavoitteiden saavuttamiseksi.

www.vantaanjoki.fi

